

5. Antonopoulos, Rania. The unpaid care work-paid work connection. *The Levy Economics Institute of Bard College, Working paper*. 2008. No 541. <http://www.levyinstitute.org/publications/?docid=1081>
6. Domestic Workers Convention, 2011 (No. 189). URL: https://normlex.ilo.org/dyn/nrmlx_en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::p12100_ILO_CODE:C189
7. Albin, Einat. From “Domestic Servant” to “Domestic Workers”. In *Challenging the legal boundaries of work regulation*, ed. Judy Fudge, Shae McCrystal, and Kamala Sankaran, Oxford and Portland: Hart. 2012. P. 231–250.
8. Regulation 19, Working Time Regulations 1998 (No. 1833 of 1998). URL: <https://www.legislation.gov.uk/ukSI/1998/1833/contents>
9. McCann, Deirdre. New frontiers of regulation: Domestic workers, working conditions and the holistic assessment of nonstandard work norms. *Comparative Labor Law and Policy Journal*. 2012. No 34. P. 101-127.
10. Halley, Janet, and Kerry Rittich. Critical directions in comparative family law: Genealogies and contemporary studies of family law exceptionalism. *The American Journal of Comparative Law*. 2010. No 58. P. 753–775.
11. Silbaugh, Katherine. Turning labor into love: Housework and the law. *North Western University Law Review*. 1996. No 91(1). P. 1–86.
12. Zatz, Noah. Working at the boundaries of markets: Prison labor and the economic dimension of employment relationships. *Vanderbilt Law Review*. 2008. No 61. P. 857–958.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-557-3-20>

РОЛЬ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мельничук Р. В.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри державно-правових дисциплін,
ПВНЗ «Європейський університет»
м. Київ, Україна*

Одним із ключових завдань сучасної правової держави є забезпечення ефективної діяльності правоохоронних органів при одночасному дотриманні прав і свобод людини. У цьому контексті адміністративне право посідає особливе місце, адже воно не лише регулює організацію та функціонування системи органів публічної влади, а й визначає межі їхніх повноважень, порядок застосування заходів примусу, гарантії законності та

підзвітності держави перед громадянином. Оскільки створення ефективної системи управління органами правопорядку, орієнтованої на досягнення конкретних результатів їх діяльності відповідно до визначених завдань та функцій, успішну реалізацію передбачених законом повноважень цих органів [0].

Важливою складовою частиною загальної концепції реформи є її людино-центристський аспект. Мається на увазі створення належних умов для реалізації людських потреб у соціальній, економічній, побутовій сферах. При наближенні влади на місця, розмежуванні повноважень та відповідальності органів публічного адміністрування не слід забувати про проблеми, пов'язані з особистим життям. На продовження демократичного курсу спрямована загальнодержавна програма «Стратегія реформ – 2020» [0], яка включає реформування державних інституцій, у тому числі й тих, які відповідають за подальше впровадження демократичного (соціального) управління та наближення українського суспільства до європейських стандартів [0].

Адміністративно-правові норми створюють правову основу для забезпечення балансу між публічними інтересами та правами людини, що є фундаментом демократичного правопорядку.

Відмітимо, що адміністративне право це галузь, що регулює суспільні відносини у сфері публічного управління, включно з діяльністю органів, які здійснюють охорону правопорядку, запобігання правопорушенням і захист прав громадян. Його значення для правоохоронної діяльності проявляється у трьох ключових аспектах:

1. Організаційно-правовому – визначає статус, структуру та компетенцію органів внутрішніх справ, Національної поліції, прикордонної, податкової та антикорупційної служб;
2. Процесуальному – регулює процедури адміністративного провадження, порядок прийняття управлінських рішень і застосування адміністративних заходів;
3. Гарантійному – забезпечує дотримання прав, свобод і законних інтересів громадян у відносинах із представниками державної влади.

Саме завдяки адміністративному праву забезпечується законність дій правоохоронців, що перешкоджає зловживанням владою й порушенням прав людини.

Правоохоронна діяльність має подвійний характер: вона водночас спрямована на охорону публічного порядку та на реалізацію конституційних прав громадян. Адміністративне право відіграє ключову роль у формуванні цього балансу, адже встановлює правила взаємодії громадянина і держави.

Конституція України (статті 3, 8, 19) [0] закріплює принцип верховенства права та обов'язок органів влади діяти лише на підставі, у

межах повноважень та у спосіб, передбачений законом. Саме адміністративне право наповнює ці положення конкретним змістом, визначаючи правові процедури контролю, нагляду, розгляду скарг і дисциплінарної відповідальності посадових осіб.

Адміністративно-правові механізми дозволяють забезпечити прозорість діяльності правоохоронних органів, їхню підзвітність суспільству й відповідальність за порушення прав людини під час виконання службових обов'язків.

До основних адміністративно-правових інструментів, що підвищують ефективність і законність роботи правоохоронних органів, належать:

1. Адміністративні процедури – чітко визначений порядок прийняття владних рішень, який гарантує прозорість та передбачуваність дій суб'єктів владних повноважень.

2. Адміністративний примус – система заходів впливу (припинення правопорушень, адміністративне затримання, арешт, вилучення предметів тощо), що застосовується лише за умови дотримання принципів законності, необхідності та пропорційності.

3. Адміністративна відповідальність – правовий механізм забезпечення дисципліни та невідворотності покарання за порушення службових обов'язків.

4. Контроль і нагляд – діяльність органів влади, парламентських комітетів, омбудсмена та громадських інституцій, спрямована на перевірку законності дій правоохоронців.

5. Публічність і доступ до інформації – реалізація Закону України «Про доступ до публічної інформації» [0] забезпечує громадський контроль над діяльністю правоохоронних структур.

У сукупності ці інструменти формують правове середовище, у якому правоохоронна система діє ефективно, але в межах закону.

Особливе місце в адміністративному праві займає адміністративна юрисдикція, тобто діяльність органів виконавчої влади та судів щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення. Саме тут найбільш відчутним є вплив державної влади на особу, тому дотримання прав людини є критично важливим.

Законодавство передбачає низку гарантій, серед яких:

- право на захист і юридичну допомогу;
- право бути вислуханим;
- заборона самовільного обмеження свободи;
- можливість оскарження рішень, дій або бездіяльності посадових осіб.

Важливим досягненням останніх років є розвиток адміністративного судочинства, що забезпечує реальний механізм захисту громадян від незаконних дій органів публічної влади. Судовий контроль виступає запобіжником проти порушення прав людини у правоохоронній практиці.

У висновках відмітимо, що адміністративне право є системоутворюючим елементом правового механізму забезпечення ефективності правоохоронної діяльності. Саме воно визначає межі владних повноважень, забезпечує правовий порядок у сфері публічного управління та гарантує дотримання прав людини при застосуванні державного примусу.

Посилення ролі адміністративного права у сфері правоохоронної діяльності є запорукою формування демократичної, підзвітної та правової держави, у якій реалізація публічних інтересів відбувається з безумовною повагою до гідності, свобод і прав кожної людини.

Література

1. Наукова концепція законодавчого забезпечення діяльності органів правопорядку України. С. 4. URL. <https://research.rada.gov.ua/uploads/documents/33251.pdf>.
2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. Офіційний вісник України. 2015. №4. Ст. 67. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>
3. Забезпечення прав людини правоохоронними органами. С.В. Петков. І.В. Іванов, Ю.В. делія; за заг. Ред.. д.ю.н., проф.. С.В. Петкова. К. : КНТ, 2022. С. 4. URL. <https://tnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/07/B8-1.pdf>
4. Конституція України від 28.06.1996 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Про доступ до публічної інформації: Закон України від 13.01.2011 р. №2939. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 32. ст. 314. URL. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-17#Text>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-557-3-21>

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ВИДІВ КОЛАБОРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Михайленко О. О.

*аспірант кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності,
Навчально-науковий інститут права імені князя Володимира Великого,
«Міжрегіональна Академія Управління Персоналом»
м. Київ, Україна*

В умовах воєнного стану в Україні стала очевидною необхідність криміналізації діянь колабораціонізм [1, с. 8]. З 2022 року Кримінальний